

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Prvý deň volieb.

Oávno tomu už, čo uhorské obecnstvo s tak napnutou zvedavosťou hľadalo v ústrety výsledku krajinských volieb, jako práve teraz. Táto napnutá zvedavosť je celkom oprávnená, dá sa celkom porozumeť.

V prúde síce voľby sú bojom napredovania so zpiatočnosťou, sú pôtkou liberalismu s konservatizmom. Od výsledku týchto volieb bude závisieť, či naša milá vlasť i na ďalej bude kráčať cestou slobodomyselnosti, a či túže opustí a prejde na cestu reakcie, na zkazonosné chodníky zpiatočnictva.

Dľa výsledku prvého dňa súdiac, Uhorsko zostalo verné svojim tradíciám, obyvateľstvo jeho nielen že neopustilo zástavy liberalismu, lež vidiac tie blahonosné a krásne výsledky, ktoré je v stave preukázať liberálna vláda, hrnulo sa ešte početnejšie pod slobodomyselné zástavy, než dosiaľ.

Výsledok prvého dňa zpečatil zároveň aj konečný výsledok volieb. Dnes už všetci vieme, že liberálna strana vyšla z boja značne zosilnená, že do parlamentu o mnoho viac prívržencov liberálnej strany prijde, než dosiaľ.

My sme tento výsledok vopred predvídali a toto predvídali, predsa nemôžeme zatajiť, že je to sme aj otvorene povedali. A ačkoľvek sme | radosť naša nad víťazstvom liberálnej vlády iba

Opustená.

teraz úplná. Nemôžeme zatajiť, že sme s istou obavou hľadeli voľbám v ústrety, nie preto, jako by sme sa boli obávali, že liberalismus môže porážku utrpieť, lež báli sme sa toho, že sfanatisované massy ľudu dajú sa zachvátiť zobudenými náruživosťami, následkom čoho bude: krveprelievanie.

Voľby sa v Uhorsku dosiaľ nikdy nepreviedly bez toho, aby sa neboly udaly kde-tu krvavé srážky. Horúca uhorská krv to donáša sama sebou. A keď sme vedeli, že sa krvavé srážky udávaly pri krajinských voľbách aj vtedy, keď boly mysle o mnoho tichšie, než teraz, o čo viac sme sa mohli obávať krvavých výstupov teraz, keď kňazia a ich spojenci mysle a vášne obecenstva na ten najvyšší stupeň rozohnili. No chvála Pánu Bohu prvý deň volieb prešiel pomerne dosť ticho. Túto tichosť ale nemáme čo ďakovať vodcom ľudovej strany, lež zdravej rozvahy samého ľudu, ktorý sa nedal zachvátiť rozpalujúcimi rečami vodcov ľudovej strany. Za túto politickú zralosť zaslúži slovenský ľud skutočne úprimnú pochvalu.

A teraz, keď sa voľby už previedly, keď sa dokázalo, že obrovská väčšina uhorského obyvateľstva súhlasí s liberálnou vládou, keď sa dokázalo, že široké obecenstvo je spokojné s cirkevno-politickými zákonami a že si nežiada ich revisiu; dľa ústavných pochopov tá nepatrná menšina, ktorá si žiada revisiu, mala by sa podrobiť väčšine a tým umožniť, aby občiansky pokoj zase nastúpil. Presvedčení sme o tom, že vodcovia ľudovej strany zbraň nezložia, že ich nezdar, ktorý utrpeli pri terajších voľbách ani najmenej neosvietil, že ich nepriviedol k rozumu. Presvedčení sme ale aj o tom, že ľud nepôjde za nimi.

Katolícky ľud dal sa na okamih omámiť falošnými dôvodami, uveril klamlivým dôkazom, že sú cirkevno-politické zákony škodlivé náboženskosti. Tieto falošné dôvody ale len krátky čas účinkovaly na ľud. Katolícky ľud dnes už vidí, že katolícki kňazia a s nimi spojení magnáti nehovorili vtedy pravdu, keď sa usilovali dokázať, že civilny sobáš alebo bezkonnessionálnosť sú na škodu náboženskosti.

Na prvý pohľad mohol ľud uveriť toto; jak-náhle ale začal sám rozmýšľať o tejto veci, nuž nahliadol, že veru to nenie tak.

Neznabohov bolo aj bez zákona dosť; zákon počet jejich nerozmnožil ani len o jedného. Darom by svetský zákon rozkazoval, aby ľudia v to alebo oné verili, alebo neverili; v srdci by každý jedon to uznával za božskú pravdu, prijal by učenie toho lebo oného náboženstva, ktoré uznáva za najlepšie, za samospasiteľné. Jako by tedy bolo daromné, keby zákon rozkazoval, aby ľudia to lebo oné verili, tak je aj daromné, keby zákon

bránil ľuďom, aby nič neverili. Kto si myslí, že tak bude spasený, keď nič neverí, nech si má, nech sa mu stane po vôli; každý si je za svoje skutky pred p. Bohom sám zodpovedný. Pán Boh nebude fahať na zodpovednosť zákon, lež skutky človeka. — Tedy zákon, ktorý dovoluje ľuďom, aby sa nepriznávali ani k jednomu náboženstvu, nenie ani najmieň na ujmu náboženskosti, lebo ved' aj pred vynesením tohoto zákona bolo veľmi mnoho bezkonnessionálnych s tým rozdielom, že vtedy museli platiť na cirkev, kdežto budúce povinnovatosť táto prestane.

A s manželstvom je práve tak. Katolícke manželstvá bolo dosiaľ o moc ľahšie rozviesť, než teraz. Katolík predtým jednoducho prestúpil na unitársku vieru a o 2—3 týždne bol rozso-bášený a mohol sa znovu ženit. Dnes je to už viac nemožné. A svatby sa práve tak aj naďalej v kostole odbavujú, jako dosiaľ. Kde tu tedy čo škodí náboženskosti?

A čo sa týče náboženstva detí, v tomto ohľade sú nové cirkevno-politické zákony tiež tak liberálne, jako celá cirkevná politika. Dľa zákona z r. 1868. deti nasledovaly dľa rodu náboženstva rodičov svojich; chlapani náboženstvo otca, dievčence náboženstvo matky. Dľa tohoto zákona bola slobodná vôľa rodičov ohraničená, rodičia nemohli slobodne rozhodovať nad náboženstvom svojich detí. Tá osočovaná nová cirkevná politika oslobodila rodičov zpod tohoto jarma a dala im právo, aby deti svoje vychovávali v tom náboženstve, ktoré sa im ľúbi. Pravda kňazom sa táto sloboda ľúbi, keď ale zákon občanom svojim nielen v tomto ohľade povolil slobodu, lež povolil im ju na celej čiare, to sa im už nezdá, to je už zednárstvo, to je čertom posadlá politika. Taký zákon sa im páči, ktorý rodičom povoľuje, aby dietky svoje vychovávali v tom náboženstve, ktoré uznávajú za najlepšie, to im je už ale nie vôli, keď zákon aj rodičom povoľuje to právo, aby aj sami nasledovali to náboženstvo, ktoré uznávajú za najlepšie.

Široké obecenstvo všetko toto nahliadlo, videlo užitočnosť cirkevno-politických zákonov, videlo v nich rozmnoženie osobnej slobody a tak ani najmieň si nežiada premenenie zákonov týchto, revisiu jejich.

A že národ nahliadol túto jasnú pravdu, že nahliadol užitočnosť zákonov cirkevno-politických, malo za následok pomerne tiché voľby a skvelé vífazstvo liberálnej strany.

Už minule sme boli podotkli, že myšlienka revisie cirkevno-politických zákonov je dnes už mrtvá. Výsledok volieb prvého dňa dokázal pravdivosť tohoto tvrdenia. Ľudová strana ktorej program obsahuje vlastne iba revisiu cirkevno-politických zákonov, utrpela porážku na celej

ciare. Tá okolnosť, že prvý deň boli 10—11 ľudoví vyslanci zvolení, svedčí len zato, že kňazia miestami až priveľmi doliehali na ľud. Týchto pár mandátov možno považovať radšej za úplnú porážku než za víťazstvo ľudovej strany.

Liberálna strana môže byť, a je aj úplne spokojná s výsledkom prvého dňa volieb. A jako prvý deň doniesol liberálnej strane skvelé víťazstvo, tak aj ďalšie voľby len rozmnožia počet prívržencov jej.

Slovo k rodákom.

Veľké, husté mračná a ťažké chmáry sa zfahovaly nad nami od dávna. Búrka vybuchla, bliskalo sa i hrmelo; kde-tu nechýboval ani krúpec, ale dobrý Pán Boh predsa zavaroval nás od škody.

V krajoch našich sme po voľbách, a pravda zvíťazila. Čierne čaty ľudárov náramne ztenkly. Trojročné prípravy zolhaly, lebo pravdu na krátko upútať síce možno, ale úplne ju zničiť ani pekelné moci sú nie vstave.

Vďaka vám, rodáci moji, za pomoc, ktorú ste vlasti, zvlášte ale samým sebe pomohli; ktorou ste zásadám slobodomyslnosti a opravdovej kresťanskej lásky skvelé víťazstvo vydobili. Veríme teraz i presvedčení sme stonásobne, že ľud náš rozozná pravých svojich priateľov od pokrytcov. Vieme už dnes, že slová pravdy uňho nie medzi trňa, nie na skalú, ale do úrodnej zeme padnú.

Táto naša viera a prajná skúsenosť nám je dôkazom i toho, že naše úprimné, a skutočne kresťanské poučovanie nebolo marným, že naše srdečné rady tiež boly prostrednou príčinou víťazstva. A preto za vlasteneckú a národnú povinnosť si považujeme na prajne započatej ceste ďalej kráčať, v práci vytrvať, a priateľský potyk s vami aj naďalej udržiavať, aby sme vás zavarovali od ďalších pokúšení, ktoré že nevystanú a neustanú dobre vieme.

Moc kňazských agitátorov značne klesla, no nie ich drzosť. Mámenie a klam bude i naďalej prichodiť ku vám, ale aj naša výstraha. Boj náš sa voľbami ešte neukončil, ba presvedčení sme, že zúrivosť prevládaných len teraz vybuchne. Ohováraj, preklínaj, osočuj a urážaj nás budú teraz viac, ako predtým. Marné sú to ale výbuchy. Známe už podvody a lže ich do podrobná, preto ľakho sa nám bude brániť.

Presvedčili ste sa a viete rodáci moji, že k potrebám vašim máte dvojakých slúžobníkov — platených. K potrebám duševným máte kňazov, k potrebám svetským ale úradu a vrchnosti. Povinnosti tamých sú starať sa o vašu spásu; po-

vinnosti týchto sú radou a pomocou vám slúžiť vo veciach svetských.

Žiaľbohu a na úkor i škodu náboženstva, hodnosť svoju i povinnosť svoju zabudla čiastka kňazov v posledných časoch neplnila svoje povinnosti, ba nadužívala hnusným spôsobom svätú moc jej k inému sverenú, a miešala sa trestuhodným spôsobom do práv a povinností iným patriaciach.

Politika a s ňou spojené všetky pohyby sú úplne len svetské záležitosti. Ohľadom týchto o ľud sa postaraj je prvá a hlavná povinnosť svetských úradníkov. Ved' tomu sa učili, tým sa zaoberajú a v tom kruhu účinkujú každodenne. Ktože je tedy oprávnenejší v tomto smere s úspechom viesť, ako úradníci? A kňazská strana ľudová proti týmto naturálnym vodcom od rokov búrila vás. Čo by ozaj povedali kňazi, keby tak slúžnoci alebo notári ľudu za kazateľov sa natiskali započali? Bolo by to lármy, bolo by to hluku. Ale keď tamí v kostole na miesto náboženstva politiku kážu, keď aj svätý kríž do kortesačných shromaždení donesú a tam hrozbami pekla omámený ľud k hlasovaniu na svojho kandidáta sprisahajú: to im je na mieste. Zneuctili náboženstvo, urazili vieru i Boha, a Pán Boh zahanbil ich. On osvietil rozumy vaše lúčami pravdy, a vy vymohli ste sa z vplyvu záhubného a hanebného.

My a úradníci naši šetrní sme boli proti nim.

Ohľad sme brali na ich postavenie, a potom vedeli sme dobre, že najväčšia časť z nich tiež je len omámená, zavedená, terrorisovaná. Pár nesvedomitých havkáčov oborilo sa na nich, a títo donútili ich do boja — udanlive vraj za vieru. Oklamani — klamali ďalej. Ztročení — otročíť chceli im v inom a k inému sverený ľud. No ako osvietil Pán Boh ľud svoj, tak nezabudne aj na pochybených jeho pastierov. I títo poznajú časom blud svoj, i títo vráta sa k svojej pravej úlohe.

Presvedčení sme, že už v krátkom čase úplne sa rozpadne falošná «ľudová» strana, aby sa poznovu utvorila takou akou má byť: opravdove ľudovou.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zakončenie millennárnych slávností. Jeho Veličenstvo opustil vo štvrtok Budapešť a odišiel do Viedne, kam ho volajú iné panovnícke povinnosti. Prv než by bol opustil svoje uhorské sídelné hlavné mesto, vydal k ministerskému predsedovi reškríp, ktorým zatvára millennárne slávnosti. Kráľ zároveň splnomocnil vládu, aby

kráľovský reškrípt dala národu na vedomie. Z tohoto kráľovského reškríptu každý jedon občan sa dozvie, ako smýšľa kráľ o millennárnych slávnostiach. Kráľovské slová sú samé uznanie, samá láska.

Kráľovský reškrípt zneje nasledovne:

Milý barón Bánffy!

Teraz, keď sú už dokonané slávnosti, vydržované z príležitosti tisícročného jestvovania môjho milého Uhorska, hodiac zrak na udalosti minulých mesiacov, nie som v stave vzdialiť sa z môjho milého sídelného mesta bez toho, aby som opätovne nedal výrazu opravdovej radosti a úplnej spokojnosti nad ducha povzbudzujúcim priebehom v živote národov zriedkavej a skutočne dobu tvoriacej národnej slávnosti.

Čo som pred mesiacmi jako istú nádej označil, to sa splnilo.

Národ ukázal pred celým svetom, že po tisícročnom jestvovaní môže hrdo pozerat nielen na svoje politické výdobytky, ale aj na duševný a hmotný vývin, a že následkom tohoto čestné miesto môže zaujímať medzi vzdelenými štátami, preukázal nielen tým, čo sa dialo v srdci krajiny ale aj tým, čo sa dialo po celej krajine a svojim úctyplným a príkladným chovaním sa najsilnejší základ štátu tvoriacu lásku k vlasti a podal naproti Mne a Môjmu domu preukazovanou láskou a vernou oddanosťou záruku hlavne toho, že takých skutkov schopný, takými citami preniknutý a s kráľom svojim v shode žijúci národ, smele a s najlepšou nádejou môže ísť v ústrety budúcemu tisícročiu.

Nasledujeme city srdeca svojho, keď vám týmto nakladám, aby ste túto majú radost a spokojnosť po celej krajine oznámil a prosím p. Boha, aby moje milé Uhorsko a námahy národa, namerené k zveľadeniu duševného napredovania a hmotného dobrobytu, na ktorom poli treba ešte tak mnoho robiť, aj na ďalej hojne požeňoval a aby dovolil, žeby národ ovocie týchto námah nielen pod záštitou vnútorného ale aj vonkajšieho pokoja v bratskej shode a láske mohol požívať, popri tradicionálnej poddanskej vernosti majúce vždy pred očima napomozenie vždy len skutočného dobra krajiny a čo je tohoto jedným hlavným činiteľom, napomozenie oprávnených záujmov celej monarchie.

Dané v Budapešti 28. októbra 1896. roku.

Franc Jozef v. r.

Barón Bánffy v. r.

Vojsko a voľby. Nebolo dosiaľ volieb, pri ktorých by bolo bývalo tak mnoho vojska koncentrované ako teraz. Že vláda tak mnoho vojska rozložila po jednotlivých volebných okresoch, to spravila iba v záujme bezpečnosti voličov. Mysle sú miestami tak rozjatrené, že sa každú minútu možno obávať krvavých srážok. Aby sa krve prelievanu vyhlo a zamedzily všetky výtržnosti, bolo potrebné čím viac vojska shromaždiť.

Kommandant 4-ho (budapeštianskeho) vojenského sboru nariadil, aby rezervisti, ktorí mali na vojenskú

evičbu iba na jar narukovať, bezodkladne narukovali na štyri, prípadne na viac dní. Títo rezervisti mali 26-ho narukovať a 27-ho išli na miesto voľby.

Toto narukovanie je pre rezervistov veľmi výhodné, lebo tieto 4 dni sa im budú rátať za jednu evičbu.

Prevedenie volieb. V prvý deň volieb, totižto 28-ho októbra volilo 53 stolíc 290 vyslancov, 20 právomocenských miest 35 vyslancov a 24 miest so sriadeným magistrátom 25 vyslancov. Prvý deň tedy vyvolilo sa 350 vyslancov.

Vo štvrtok volí 7 stolíc 34 a 7 miest 8 vyslancov.

V piatok volia dve mestá 3 vyslancov.

V sobotu volí jedna stolica a šesť miest.

V pondelok 2-ho novembra volí jedna stolica a jedno mesto 4 vyslancov.

3-ho novembra jedna stolica 2 vyslancov.

4-ho novembra mesto Sarvaš volí 1 vyslanca.

5-ho novembra volí Senteš 1 vyslanca.

Prvý deň volieb.

28. októbra.

Dnešným dňom započaly sa v Uhorsku voľby. Dosaváď je známy výsledok z 304 volebných okresov a liberálna strana zvíťazila keď tieto riadky píšeme v 213 okresoch. Liberálna strana vyjde z volieb soslilnená, lebo v 46 okresoch, kde volievali dosaváď opposičných ablegátov, zvolili teraz **liberálnych ablegátov**. To je najnovším dôkazom, že liberálna strana kráča po pravej ceste, keď sa v tak veľkom počte pripojily k nej okresy, ktoré dosaváď liberála nevolily.

Čo sa týka výsledku voľby, ten podávame pre úzkost miesta len vo výťahu so zreteľom na naše horné kraje.

Ministerský predseda br Bánffy zvolený bol v Szilágyšomlóve jednohlasne;

Minister Géza Feiérváry v Temešváre.

Minister Dr Julius Wlassics v Csáktornye.

Minister Desider Perczel v Bonyháde.

Minister Ladislav Lukács v Abrudbánye,

Gróf Albert Apponyi v Jászberénye.

Franc Kossuth v Czegléde.

V hlavnom meste Budapešti zvolený bol:

v I. okrese Dr Max Falk (liberál)

v II. okrese minister dr Ignác Darányi

v III. okrese štátny sekretár Ladislav Vörös

v IV. okrese br. Friedrich Podmanicky (liberál)

v V. okrese Dr Móric Mezei (liberál)

v VI. okrese Ján Radocza (liberál)

v VII. okrese Dr Karol Morzsányi (liberál)

v VIII. okrese Dr Albert Berzeviczy (liberál)

v IX a X. okrese Ludvik Tolnay (liberál).

Trenčianska stolica.

Trenčín : Géza Rakovszky (lib.)
 Čaca : Leo Láncozy (lib.)
 Žilina : Dr Valér Smialovszky (lib.)
 Bitča : Ernest Urbanovszky (lib.)
 Bánovce : Béla Polyák (lib.)
 Illava : Juraj Kubinyi (lib.)
 Pov. Bystrica : Emil Zsámbokréthy (lib.)

Turčianska stolica.

Sučany : Vilmož Lehotzky (lib.)
 Štubňa : Geog Justh. (lib.)

Liptovská stolica.

Mikuláš : Peter Matúška (lib.)
 Ružomberok : Július Mattyasovszky (lib.)

Oravská stolica.

Zborov : Zoltán Zmeskal (ľudár)
 Dolní Kubín : Árpád Kubinyi (lib.)

Zvolenská stolica.

Zvolen : štát. sek. Michal Zsilinszky.
 B. Bystrica : Július Halassy (lib.)
 Brezno : Karol Csipkay (lib.)
 Szliacs : Georg Radvanszky (lib.)

Spišská stolica.

Nová Ves : Dr Aurél Münnich (lib.)
 Levoča : Josef Engelmayer (lib.)
 Sp. Sobota : Ján Kullmann (lib.)
 Lublov : Dr Max Arányi (lib.)
 Kežmark : Emerich Veszter (lib.)
 Gölniczbánya : gr. Ludvik Csaky (lib.)

Šarišská stolica.

Prešov : Julius Schmidt (lib.)
 Malý Šibin : Emerich Hodossy (n.)
 Bardejov : Adam Bornemissza (lib.)
 Lipany : Pavel Szinyei Merse (lib.)
 Giráltovce : Alexander Kőszeghy (lib.)

Prešporská stolica.

Prešporok I. okr. : Vyvolený bol : Des.
 Szilágyi (lib), II. okr. : Kar. Neiszidler (lib).
 Somorin : Július Ságby (Apponyista).
 M. Sv. Jány : Dr Ján Kubina (ľud.).
 Pezinek : Dr. Matlekovics (lib).
 Duna Szerdahely : minister Erdély.
 Galantha : N. Zsigárdy (lib).
 Stupava : Dr Komlóssy (mimo strán).

Nitrianska stolica :

Nitra : Emerich Janits (lib).
 Veľké Topoľčany : Des. Szulovszky (lib).
 Nové Zámky : St. Crausz (lib).
 Vrbové : Gustáv Szulovszky (lib) :
 Nové Mesto : Mikuláš Vietorisz (lib).
 Skalica : Timoteus Frideczky (lib.)
 Žabokreky : Jozef Zsámbokréthy (lib.)
 Senica : Ivan Zmertich (lib.)
 Frašták : Béla Rudnyánský (lib.)
 Prievidza : Michal Juris (ľud.)

Tekovská stolica.

Zl. Moravce Ján Klobusiczky (lib).
 Nová Baňa : Pavel Ruffy (lib).
 Kremnica : E. Ámon (lib.)
 Levice : Ladislav Leidenfrost (lib.)

Hontianska stolica.

Šaby : Gr. Eugen Zichy (Apponyista)
 Szolka : Alexander Konkoly-Thege (lib.)
 Baňská Štiavnica : Štef. Farbaky (lib.).
 Krupina : Oskár Ivánka (n.)

Novohradská stolica.

Balás Ďarmoty : štátny sekretár Eme-
 rich Latkóczy.
 Szirak : Alfréd Sréter (lib)
 Filakovo : Gr. Arthur Berthold (lib.)
 Szécheny : gr. Arthur Pejacsevich (lib.)
 Novohrad : Árpád Beniczky (Ugronista).

Volebné pohyby.

Keď tieto riadky píšeme, sú kortešačky ešte v úplnom prúde. Už od dávnych rokov nebol nielen na Horniakoch, ale v celej krajine tak rezký, ba povedzme radšej tak náruživý život jako je práve teraz. Mysle občanov sú na ten najvyšší stupeň rozjatrené, následkom tejto nesmiernej rozjatrenosti je rozum občanov natoľko zatienený, že sú nie vstave viac chladnokrevne ponímať stav vecí, že sú nie vstave viac čisto myslieť.

Starodávna pravda je, že najhorším radcom je náruživosť. Dobré vieme, že od nepamäti sveta bolo tak, že kto chcel veľké massy ľudu použiť k svojim cieľom, že rozplamenil v nich náruživosť na vysoký stupeň a tým spôsobom zatienil ich zdravý rozum, tak že nevedeli čo robia, kam sa vrhajú, lež slepo nasledovali vodcu svojho.

Túto starú pravdu použila tentokrát ľudová strana. Už od troch rokov rozplameňovala mysle voličov, popudzovala ich, aby ich pri danej okolnosti mohla k svojim cieľom použiť.

Ľudová strana od troch rokov tým popudzovala občanov Uhorska, zvlášte občanov katolíckeho náboženstva, že ich svolávala pod svoje zástavy tým falošným heslom, že idú do boja za vieru, za Spasiteľa nášho.

Daromné boly všetky dôkazy, všetky chladnokrevné reči, ktorými sa svedomiti a rozšafni synovia vlasti našej usilovali zavedených občanov osvietiť, presvedčiť, že ich vodcovia tak zvanej ľudovej strany zavádzajú, že ich len chcú tým cieľom využitkovať, aby ich pomocou dostali vládu a moc do rúk.

Menej vzdelané triedy občianstva na mnohých miestach dali sa zaviesť. Číme si ich presvedčenie napriek tomu, že sa ono nesrovnáva s naším presvedčením, lebo vieme, že si tieto triedy zastaly pod zástavy ľudovej strany z princípu, zo zásady, z presvedčenia.

Ale čím viac si ctíme a vážime oduševnenosť týchto zavedených spoluobčanov našich, tým prísnejšie musíme odsúdiť jednanie tých ľudí, ktorí ich vedome, schválne s tak veľkou ľstou zavádzali a zaviedli. Títo ľudia, ktorých najväčšia

čiasťka nosí kňazskú reverendu, nesvedomite zavádzali ľud; keď mu trúbili každodenne, že mu vláda odoberá náboženstvo, keď ho každodenne vyvolávali do boja za vieru, do boja za Ježiša Krista. Nejdeme sa tu o tom rozpisovať, čo sme už mnoho ráz a jasne dokázali, že cirkevno-politické zákony nie sú na škodu náboženskosti, ba práve naopak, že sú jej k osohu; účelom týchto pár riadkov je poukázať na to, kam zaviedly nesvedomitú agitáciu vodcov ľudovej strany ten dobrý, tichý slovenský ľud.

Ešte dobre pred voľbami udaly sa v jednotlivých obciach srážky, pri ktorých tiekla krv ľudská, krv nevinná. A čím sa ďalej blížil deň krajinských volieb, tým z viac strán dochodily smutné zprávy o výtrznosťach, ktoré sa udaly v jednotlivých volebných okresoch.

Povinnosťou štátu je, aby bdel nad bezpečnosťou životov svojich občanov, následkom tohoto do veľmi mnohých hornovídieckych okresov bolo vojsko poslané, aby strážilo nad udržaním pokoja. Vyslané vojsko padne na farchu patričných obcí. Vodcovia ľudovej strany ustavične bedákajú a zalujú sa, že ľud je až priveľmi obťažovaný rozličnými dávkami a porciami. A predsa boli a sú tak nesvedomití, že ľud tak dlho huckali, až sa dopustil výtrzností, ktoré mali za následok poslanie vojska do patričných obcí. Výdavky zapríčinené poslaním vojska do patričných obcí uvalili len vodcovia ľudovej strany na plecia občanov. Nech sa im za túto kresťanskú lásku pekne poďakujú.

Vojsko, je pravda, že po prevedení voľby zväčša odtiahne z patričných obcí, pokoj ale, ktorý predtým bytoval v nich, sa tak ľahko neprinavrátia. Ba obávame sa, že mnoho rokov prejde, kým obce prijdú do riadnej kolaje.

Odhliadnuc od peňažitých výdavkov, ktoré vodcovia ľudovej strany uvalili na plecia občanov, zapríčinili aj v druhom smysle ohromnú spustu medzi občanmi. Jako vieme, ľudovej strane je každý človek, ktorý netancuje tak, jako ona piska, prekliaty tatár, židovsko-zednárska zberba, sata-nášom posadlý atd. A ponevác vzdelaní ľudia sú všetko iné, len nie privrženými ľudovej strany, čo prirodzenejšie, než že pospolití naši spoluobčania budú každého za psohlavého tatára držať, ktorý je dosť osvietený, že nahliadol, že ľudová strana je to najväčšie zlo pre krajinu, ktoré ju mohlo zastihnúť. Vojsko odtiahne z dedín, tento mýlny náhľad ale odtiahnutím vojska neprestane. Ľud bude za dlhý čas za svojho prirodzeného nepriateľa považovať každého, kto má kabát na sebe.

A či si vodcovia ľudovej strany premysleli, kam to zavedie, keď prespolný ľud bude za svojich nepriateľov považovať všetkých osvietených,

vzdelaných spoluobčanov. Či si to vodcovia ľudovej strany premysleli, že je takýto stav tá naj-nebezpečnejšia revolúcia?

Presvedčení sme, že vodcovia ľudovej strany na toto nepomysleli, aspoň nepredpokladáme, žeby ich srdcia natoľko boli zkažené, žeby ich rozum bol natoľko zlostný. My všetko toto pripisujeme neohraničenej politickej hlúposti, ktorá všetky ich skutky charakterisuje.

Ale túto neohraničenú politickú hlúposť predraho zaplatí obecenstvo uhorské.

A na koho padá zodpovednosť za všetko toto nešťastie?

Na vodcov ľudovej strany, ktorých dejepis prísne odsúdi, že boli dosť nesvedomití, a vedome vrhli uhorský ľud do nešťastia.

Ale úfajme v nekonečnú lásku Všemohúceho, úfajme, že osvieti rozum zavedených spoluobčanov našich, ktorí nahliadnu svoj blud a prinavrátia sa na pravú cestu občianskeho pokoja.

Jaknáhle odznejú kortešské nóty, jaknáhle vytriezvejú otriebené hlavy, úfame sa, že aj rozum zavedených občanov bude prístupnejším, ľahšie prijme zdravé dôvody, a opustí vodcov ľudovej strany.

Daj Pane Bože, aby pokoj medzi nami čím skôr nastúpil!

DOPISY.

Záskalie (trenč. st.).

Vysokoctený pán Redaktor!

Náš obľúbený časopis čítam od počiatku, nevidel som sice medzi dopismi, vlastne ich zasielateľmi, židovské meno, táto okolnosť ma ale neodstraší, aby som aj ja zaslal pár riadkov, úfajúc sa, že ct. redakcia popraje im miesta.

Týmto mojím dopisom chcem ct. obecenstvo obznámiť, jak otcovsky sa stará náš pán hlavný župan o svojich Trenčanov. Prišlo nás viac sto do Budapešte obzreť si výstavu. Sotva sme sostúpili so železnice, hneď prišiel medzi nás Jeho osvietenosť a sám nás zaviedol na náš byt, pričom sa jedenkaždý z nás mohol s pánom hlavným županom rozprávať, jako so svojim úprimným priateľom. Aj na výstave nás vyhladal a vypytoval sa nás, čo sme tam pekného videli.

Na druhý deň zaviedol nás do Budína, do krásneho kostola sv. Matiaša, odtiaľ zaviedol nás do nového parlamentu. Táto budova je tak krásna, že sotva má páru v celej Europe. Aj o to sa postaral náš dobrotný pán hlavný župan, aby sme si mohli obzreť buda-peštiansky zverinec, všetkým nám zaplatil ta vstupné zo svojho vrecka.

Nejdem opisovať, čo pekného sme videli na výstave, k tomu som nenie dosť sbehlý, len to chcem ešte pripomenúť, že nerozumiem, jako sa môžu najst tak nerozumní ľudia, že ani za darmo si nechceli ísť výstavu obzreť do Budapešte. Jeho osvietenosť pán hlavný župan

totižto chcel viacerým cestu do Budapešti a s tamejším pobytom spojené výdavky zo svojho zaokryť, a predseda boli viacerí, ktorí túto veľkodušnosť odmietli. Nejdeme hľadať príčinu, prečo toto patriční spravili, lebo by som musel zabŕdnuť na pole politiky a tomu chcem vyhnúť. To mi ale nikto nemôže zazlievať, keď nad tým vyjavím svoje poľutovanie, že vzdelaní ľudia usilujú sa menej učených, menej vzdelaných svojich spoluobčanov od toho odstrašiť, aby vhodnú príležitosť použili k rozmnoženiu svojich známostí.

Smutný to zjav času. S úctou

Leopold Grünwald.

Lisková, v októbri.

Otený pán Redaktor!

Prosíme o laskavé uverejnenie nasledujúceho

Osvedčenia :

Dolu podpísaných, poldruha millionov obyvateľov liskovských sa týmto hodnoverne osvedčuje, že pán Ján Nikel, učiteľ, organista, počtár, výborník a doručiteľ je u nás osoba vážena a tie chýry, ktoré v týchto novinách o p. Janovi Nikelovi boli popísané sú nepravdivé na základe týchto dôvodov:

1. P. Ján Nikel, ako učiteľ svojich žiakov k tomu napomína, aby nenadávali do kacírov, do lutrišov; ale aby v shode a svornosti so všetkými ľuďmi druhého vierovyznania v láske prebývali; on sa nikdy s nikým nebil a nepravotil, s každým má svätý pokoj.

2. P. Ján Nikel, ako postmajster vždy každému listy, peniaze a balíky poriadne doručúva.

3. P. Ján Nikel, ako výborník vždy na tom pracuje, aby všetko dľa našej uhorskej ústavy šlo dľa práva a spravodlivosti; on bol ten, ktorý na tom pracoval, aby tunajší evanjelici čím skorej ku gruntu prišli a tak svoju školu čím skorej vystavili; jemu darom ubližuje pán Lehoczky notár, že nechodí na učiteľské porady. To je nie pravda, on ide každý rok, a to dva razy. Aj priazeň si už získal takú tam, že o 100 rokov istotne bude predsedom tohože spolku a po

4. p. Ján Nikel, je taký vlastenec uhorský, ktorý „Opravdového Kresťana“ so zvláštnou ochotnosťou číta a rozširuje; on je ten, ktorý čitateľom týchto novín tie najkrajšie mená verejne rozdáva. Kdo čítaš, rozumej!

Nasleduje podpis poldruha miliona obyvateľov.

Orava, 25. októbra 1896.

Veľactená Redakcia!

Že sa u nás viaceré zbúry staly, že pokojní cestovatelia napádaní boli, to nemožno náhode alebo obyčajnej rozčulenosti volebných pohybov pripisovať. Isté je, že ľud systematickne búrený bol asice zkrze takých, ktorí sa počas výstupkov opatrne utiahli, skrytými zostali a tak zaslúženému trestu uprchli. Namiesto toho trpí zavedený, oklamáný ľud. Ale veríme, že ani buriči trestu Božieho neujdu. Aby etené čitateľstvo pochop malo o neočatosti kortešov ľudovej strany, bárs s pochopiteľným studom, nemôžem mlčaním pominúť hanebné šalbierstva, ktoré sa u nás verejne udaly. Jeden široko známy kňaz horno-oravský v jednej obci blízko Trstenej ležiacej chodil po voličoch, dávajúc im po štyry zlaté,

ktoré im vraj rímský otec poslal, ako odmenu, že verne bojujú za vieru, a po dva zlaté, poslané vraj od Jeho Jasnosti kráľa za to, že mu pomáhajú liberálov znivočiť. Bezočatosť táto sama seba odsudzuje, spolu ale, dúfam, že dostatočnou bude ľudu oči otvoríť. Inácej liberálna strana v oboch okresoch s dobrou nádejou stúpa k voľbám.

Oravec.

Starosti o budúcnosť.

Nie náhodná zkúsenosť, ale od rokov trvajúce základné pozorovanie poučuje nás o tej skutočnosti, že na živnostenských pomeroch hornouhorskeho ľudu len tak budeme môcť pomáhať, jestli naučíme ľud rozumne žiť. Lebo prax života mení sa spolu so životom a čo predtým bolo dostatočné k vyžitiu, toho je teraz málo alebo vôbec nemá žiadnej ceny. Rýchle napredujúci svet sebou strhne skromného obyvateľa chudobnej dediny; ktorý, jestli je nie v stave napredovať, nútený je za inými kuľhať — lebo jestli úplne zaostane, vtedy je i po ňom.

Porovnajme len stupeň vzdelanosti pospolitého ľudu, ba i tak zvanej mešťanskej triedy u nás a u našich najbližších západných susedov a skoro porozumieme, prečo je domýšľavejší, životaschopnejší moravský roľník než náš, prečo je vytrvalejší, prečo je v stave viac pracovať a následkom tohoto prečo sa lepšie opatruje. Značná čiastka našich priemyselných podnikateľov dnes je už cudzieho pôvodu, na mnohých miestach už i vyhynuly tie rodiny, z ktorých pochodili najšikovnejší robotníci podaktorého určeného odvetvia priemyslu. Obraz obyvateľstva našich väčších obcí behom krátkych pár desaťročí značne sa zmenil, polovicu obyvateľstva činia cudzinci, rad mien prastarých rodín ustavične väčšmi mizne v obciach. Rodiny opúšťajú svoje prastaré hniezda a zamieňajú miesta v škole života, aby zápasiac naučili sa boju života.

Napredovanie veku tak rečeno všade prekvapilo nižšie vrstvy obyvateľstva. Rozumnému, múdremu tisíce nových, vhodných nástrojov dalo do ruky, nevedomeca učinilo však len nešikovným. Veľká čiastka nášho ľudu nevyužila poľahodu napredovania, lebo nebola tak vychovaná, aby napredovania schopná bola. Mnohí sa báli o robotnícky ľud pre zavedenie poľno-hosnodárskych strojov; a vidíme, že od tých čias poľný robotník o mnoho viac zarába než kedykoľvek predtým. Aj u nás vyvinujúci sa fabrický priemysel nové a nové pramene zárobku poskytuje pracovným rukám. A materiálny dobrobyt nášho ľudu pritom všetkom neukazuje lepší obrat, ba na mnohých miestach materiálne pomery nášho ľudu sa ustavične zhoršujú. Všetkého toho jednou hlavnou príčinou je, že nášmu ľudu málo sa dostalo z toho, čo menujeme filozofiou života. Slabá výchova nevyvinula mravný charakter ľudu tak, jako to dnešný život žiada. Nevie si pomôcť vtedy, keď dačo potrebuje a nevie rozumne spravovať a využiť to, čo má.

Sporiadanie, vyvinovanie a nakoľko možno doplnenie našej ľudovej výchovy je prvou a hlavnou pod-

mienkou. Keď i nie razom, ale pod krátkym časom musia zmiznúť tie školy, v ktorých nevedomí, nediplomovaní učitelia inkvizitorským trápením rozdeľujú deťom tú malú vedomosť, ktorá sa na nich v živote prilepila. Dosaváď na mnohých miestach ešte trpených kontárov, učiteľmi paedagogickej vzdelanosti treba zemeniť. To káže záujem napredovania, to žiada duch času.

Počet štátnych škôl sa potešiteľne množí. Zariadenie škôl v konfesionálnych školách ukazuje pokrok. Sbor diplomovaných učiteľov sa množí. Napredovanie ide síce pomaly, ale predsa je nápadné.

Lebo k sriadeniu výchovy ľudu v prvom rade je treba mnoho peňazí. Staré základiny konfesionálnych škôl ani z ďaleka sú nie dostatočné, aby pri vyvíňovaní školy vyskytnuvšie sa trovy zaokryly, ale nie sú dostatočné ani na doplnenie platu zabezpečujúceho učiteľom poriadné vyžitie. Tarcha vyskytnuvšia sa pri usporiadaní ľudovej výchovy tlačí plecía štátu. Pokým však peňažné pomery štátu nedovoľujú, aby všetky ľudové školy prevzal do svojej správy, s radosťou prijímame každú námahu, ktorú v záujme našej ľudovej výchovy vyvinú či už celé spoločnosti, či jednotlivci a len schvaľujeme kroky ministerstva výučby, keď pri poskytnutí istých garancií dovoľuje otvorenie súkromných škôl verejného náteru. Je pravda, že existencia majiteľa privátnej škody z väčšej čiastky pripútaná je k chýru a počtu navštevovateľov jeho školy; ale práve preto i veríme, že medzi školami vyvinuvšie sa šľachetné závodenie je len na prospech výučby. Pri tomto závodení ani jeden majiteľ súkromnej školy nemôže ponímať svoju školu len zo stanoviska obchodného, ale musí sa postarať o vzdelané učebné sily a tieto neslobodno na rováš výučby obťažiť rozmnožením učebných hodín. Aby to dosiahol, musí sa postarať o to, aby v svojej škole zamestnaných učebárov poriadne honoroval a takto aby tí neboli nútení rozličnou cestou a spôsobom zaopatriť si to, čo k svojej výžive na každý pád potrebujú. Toto berúc do ohľadu dovoľovanie privátnych škôl verejného náteru nielen že neodsudzujeme, ba schvaľujeme. Veď jestli privátna škola nezodpovedá svojmu povolaniu, tým len sama sebe škodí, lebo verejná mienka sa obráti proti nej a poznačí ju takým znakom, ktorý sa nedá tak ľahko smazať.

Uhorská vláda učinila už prvý, rozhodný krok aj na poli priemyselnej výučby, keď pred niekoľko rokmi založila papučiarstvu fabriku v Zubáku a košínarstvu v Beluši. Najnovšie otvorená bola priemyselná škola v Kežmarku a rezbárska škola v Trenčianskej je na dennom poriadku.

Jako vidno, naše vláde kruhy starajú sa nakoľko len možno o budúcnosť ľudu a pri počiatkoch našli pravú cestu. Mravná a duševná výchova ľudu je prvou podmienkou, aby sme životaschopnosť nového pokolenia pozdvihli a keď to robíme, vážne sa namáhame pozdvihnúť i blahobyť ľudu.

BESEDNICA.

Raubšic.

Horíka znali jako dobrého strelca v celej obci a o jeho zručnosti v strelbe povrávali si celé histórie. Na čo raz puškou namieril, bolo jeho, viac to už neskákalo. Pošuškávali si v dedine, že Horík vie aj využítkovať túto svoju zručnosť v strieľaní a že cez zimu v žiadnom dome toľko zveriny neujedia jako u Horíkov.

A bola to aj pravda. Horík bol náruživým poľovníkom vlastne raubšicom, lebo bez práva chodieval na postriežky do „panského“ a zver, ktorá raz prebehla popred neho, tá bola iste jeho. Jeho dobré oko ho nikdy nezklamalo a stará jedinica nikdy nezlyhala. Jeho žena ho neraz napomínala, aby flintu nechal na pokoji, lenže čo stojí dobré napomenutie proti neukrotiteľnej náruživosti. Horík chodieval na postriežky a v tom si za-brániť nedal.

Panský lesník tiež sa veľmi čudoval, keď mu jeho pomocník a horári prichodili oznamovať, že na poľane ponachodili krvou postriekané miesta. Lenže raubšicia pristihnúť nemohli a marné bolo ich namáhanie, lebo Horík tak vedel už vopred, kde budú na raubšicov strežať, jako keby mu to bol niekto vopred povedal. Žeby bol Horík raubšicom to nepredpokladali o ňom a obzvlášte mladý poľenský každého iného mal v podozrení, len nie Horíka.

Malo to aj svoju príčinu.

Mladý Hruška panský poľenský často chodieval k Horíkovec, kam ho ľahalo srdce. Anička Horíkovie bolo najkrajšie dievča v dedine a jej matka už od narodenia svojej dcéry starala sa o jej výstavu. Periny, bielizne pre Aničku byly už plné truhly v komore a jako jediná dedička otcovského majetku nemala páru v dedine. A už mala aj pytačov dost a kto vie, či by ju nebol odviedol do svojho príbytku syn rychtára susednej obce, keby sa raz nebol pred kostolom zjavil mladý Hruška, panský poľenský.

Hruška s Aničkou oboznámili sa raz po nedelňajších službách Božích. Pri východe z chrámu Hruška sledil za ňou očima a pánboh vie ako sa to stalo ako nie, Aničke vypadol ručník práve vtedy, keď bol Hruška k nej najbližšie. Hruška sa šikovne sohnul pre ručník a uctive ho podal Aničke. Anička sa poďakovala a známost bola hotová. Hruška odprevadil dievča k rodičovskému domu a v dost krátkom čase pohovoril jej toľko pekného, že Anička budúcej nedele keď vyšla z chrámu zase by bola vari ztratila ručník, keby sa Hruška naskutku nebol ku nej prihovril.

Dedinským šuhajcom sa to síce nepáčilo, že taký zkaderuka zkadenoha zalieča sa najprvšiemu dievčaťu v dedine a očakávali len to, kedy Horík zakáže deere chodievat s mladým poľensým. Ale to sa nestalo.

Raz keď Aničku doprevadil po službách Božích domov. Horík stál pred dvermi. Hruška sa mu predstavil a Horík snáď viac s radosťou že má pred sebou poľensého, chýrneho jako dobrého strelca, než uchádzača o jeho deeru, riekol mladému človeku:

— Ale veď nechže sa vám páči aj dnu, keď ste už sem prišli.

Mladý Hruška pozvanie prijal a po krátkom rozhovore s Aničkinými rodičmi sa pekne odporúčal. Horíkovej sa Hruška na prvý pohľad pozdal a keď si pri odporúčaní sa Hrušku bola utrela zamúčené ruky o za-

sterku aby nezamúčila Hrušku, neopomenula riecť, aby sa mu ľúbilo prísť aj inokedy.

Hruška viac nepotreboval. Od tých čias stal sa skoro každodenným hosťom u Horíkovcov. Keď nemal službu, to prišiel pod večer ku Horíkovcom. Horík našiel v osobe Hrušku dobrého znalca diviny, Horíková poriadneho mladíka a Anička — načo by to mal vykrucovať — verného milenca. Dve mladé srdcia si porozumely chytro a ponevác Hruška bol v peknej službe, rodičia Aničkiny proti tomu nemali žiadnej námietky.

Vec dospela ta, že jedného večera, keď starých Horíkovcov nebolo doma, mladý Hruška vyznal Aničke lásku a keď Anička ani proti tomu nič nemala, že s nim bude musieť bývať v lese a opustiť rodičovský dom, domov navrátiť sa rodičia našli mladých ľudí v objatí. Stará Horíková keď to videla, zhýkla:

— Ej, ej Anička, a mne takto nič nepovedať, ej to nie pekne od teba!

Anička so slzami v očiach pristúpila k matke prosiac ju za odpustenie a mladý Hruška keď sa vzpamätával, pristúpil ku Horíkovi a prehovoril:

— Pán Horík, nemajte mi to za zle, ale čo sa stalo, ja za to nemôžem. Milujem Aničku a prosím vás o jej ruku.

Horík na toto nebol pripravený ačpráve tušil, prečo Hruška prichádza posedieť si večierkom ku nim.

— Nuž čo povieš na to, stará? — tázal sa svojej ženy.

— Veď keby mi to dievča len bolo voľačo o tom povedalo! — ešte vždy hromžila Horíková na dcéru. — Nuž ja myslím, starý môj, ak sa radi majú, nech sú svoji!

— Nuž ja tiež nemám proti tomu nič. — obrátil sa Horík ku Hruškovi, ktorý stál tu jako kajúci hriešnik. — Ak vás Anička tiež rada, nuž v mene Božom budzte svoji! Len ste mi to mali dať inakším spôsobom na vedomie, nie takto zhurta.

Hruška nedbajúc na výčitky Horíkove pristúpil k Aničke a pred rodičmi ju objal a pobožkal.

— Vidíš Anička, prehovoril, teraz ta už i pred rodičmi smiem objat a pobožkať.

Toho večera zadržali Hrušku na večeru, ale mladí ľudia jedli len tak zo — zvyku. Horík hovoril o svojich pomeroch, matka uviedla budúceho zafa do komory poukazovať mu, čo všetko prichystala pre svoju jedináčku a veselému, živému rozhovoru nebolo konca-kraja. Už bolo pozde večer, keď sa Hruška, teraz už jako budúci zať porúčal od Horíkovcov a poprvé sa stalo, že sa mladí ľudia pri rozlúčke vrele objali a pobožkali.

Horíkoveci nemali proti Hruškovi žiadnej námietky, ba netajili pred sebou, že si takéhoto zafa žiadali. Len matka nevedela svojej dcére odpustiť, že jej o tom nič nehovorila. Hej, keď ku nej chodil jej Jožko, ona všetko rozpovedala svojej matke. Tie terajšie deti sú voľákosi cudzie ku svojim rodičom, keď im už ani to nesdelia, či milujú voľakoho.

Hruška druhého večera sotva sa vedel dočkať, aby mohol čím skôr zabehnúť ku svojej Aničke. Teraz sa už nemusel ničoho obávať. Horíkoveci s nastávajúcim zatom sa dohodli ohľadom dňa svatby a len Horíková hovorila že to bude priskoro, lebo že do tých čias s výbavou dcéry nebude hotová. Chudera, osemnásť rokov chystala výbavu a ešte vždy hovorila, že nebude so všetkým hotová,

* * *

Je deň pred svatbou Aničky s mladým Hruškom. U Horíkov pečú, smažia na zajtrajší deň, aby hostia

nepovedali, že bolo chudobné veselie. Horíková má plné ruky práce. Susedky a najaté ženy krúčia sa v kuchyni jako vretená. Popoludní prišiel Hruška ku svojej verejnici, v deň pred svatbou. Ešte deň a budú svoji, nič ich nerozlúči. V milom rozhovore s Aničkou pobavil sa za krátky čas, lebo ešte v ten deň chcel si službu vybaviť, aby mal potom pokoj za dva-tri dni. Odobral sa od Aničky a jej rodičov a dohodnúc sa s nimi čo bolo ešte treba ku svatbe vykonať, išiel za svojou povinnosťou.

Horík bol celý deň doma. Upratoval so sluhom dvor, aby zajtra všetko bolo na svojom mieste. Po odchode Hruškovom ostal samotný v chýži, lebo v kuchyni nebolo pre neho práce. I tak by bol ženám tam len zavádzal.

Horíková vnišla pre dačo do chýže a starý jej riekol:

— Počuj, stará, to je už predsa len nie v poriadku, zajtra je svatba našej jedináčky a nemať zveriny na stole.

— Ale však máme dosť hydiny, bude jej aj na tri dni, hovorila Horíková.

— No ja to už neztrpím! Vyjdem podvečer na postriežku a voľačo len nadbehne.

— Nechoď, starý môj, voľačo sa ti trať stať!

— Eh čo by stalo, veď neidem poprvý raz!

— Nie, nie, nechoď, — odhovárala Horíková svojho muža, — traťia ta postihnúť horári a to bude hanba nielen pre teba ale i pre Hrušku. Čo by mu riekol lesník, keď by teba ako nastávajúceho testu chytili horári. Nie, nechoď!

— Ale netáraj! Keď ma nechytli dosaváď, nechytia ma ani dnes! — odvrkol Horík ženu a odišiel do komory pre jedinicu.

Horík prečistil pušku a keď sa zvečeriło, vybral sa akoby obzreť pole. Pušku mal ukrytú pod kabátom.

Prišiel do lesa a jako dobrý poľovník vedel miesta, kde najskorej zver nadbehne. Pušku si posprával a utiahol sa do kra.

Mesiac osvietil les a nad prajným počasím potešený Horík v tichosti očakával zver.

Nepotreboval dlho čakať. Zrazu začul skoky. Napjal sluch a ticho sa prichystal k výstrelu. V tom vyskočil z húštiny veľký srnec a zastal na malej čistine. Horík namieril. Výstrel sa ozval lesom a srnec podskočiac boľastne zamručal a dobre trafený padol na zem. Horík chytro nabil pušku a chcel ísť k srncovi, keď z protivnej strany zavznal silný hlas:

— Stoj!

Prestrašený Horík pohliadol v tú stranu ale mimo bliskajúcej sa pušky nemohol rozoznať človeka. Horík zdvihol tiež pušku.

— Slož pušku, lebo strelím! — ozvalo sa s protivnej strany.

— Slož ty, lebo strelím aj ja! — zvolal Horík.

— Nepodáš sa?

— Nie!

V tom sa zablisľky cievy pušiek z oboch strán a dva ťažké výstrely ozvaly sa horou. Na to slabé chrčanie.

* * *

Na druhý deň našli dedinčania, ktorí sa vybrali Horíka hľadať, svojho suseda s prestrelenou hlavou v kroví a asi na tridsať krokov jeho zafa, mladého Hrušku v zastydnutej krvi.

Oba dobrí strelci razom strelili.

Lipovský.

Nová krv.

Veľké vzrušenie pôsobí práve v parížskych kruhoch lekárskeho spôsobu liečenia, ktorý síce nie je nový, avšak v posledných rokoch podrobne je študovaný a zkúšaný.

Učení India tak zvaní fyziológovia už dávno vedia, že je možno ľahko odobrať všetku krv, bez toho, aby zvieratá zdochli, keď sa mu na mieste životnej šťavy vstriečne umele serum, totiž istá čiastka roztoku soli.

Opierajúc sa o tento zjav činil profesor fyziológie v Lorborne v Dastre s jeho asistentom Loye roku 1889 pokusy tiež na zvieratách, ktoré majú teplú krv a prišli k pozoruhodným výsledkom.

Túto metodu upotrebil pozdejšie profesor Hayem, pri liečení onedzravených na cholery, dr Sahli v Berne pri liečení tyfusu a urámií. I v týchto prípadoch boli výsledky uspokojivé.

Lež o veci sa predsa nehovorilo mnoho a zdalo sa, jako by bola zapomenutá, keď v najnovšom čase následkom troch nových prípadov opäť sa lekárske kruhy ňou zabývajú.

V čom záleží podstata zmienenej metódy liečebnej? Predstavme si na príklad nemocného, ktorý trpí na urámiu (močokrvnosť) a práve zachvátený je prudkými kŕčami. Smrť jeho možno očakávať každým okamihom. Pacient doslova umiera na všetky tie jedy, ktoré podržuje v tele na mieste, aby ich vydal. Na to dostaví sa lekár, otvorí mu cievu, ovšem s upotrebením najpresnejšej antiseptiky a vstriečne mu 800 až 1500 grammov 10 percentového roztoku soľného. Nemocný, ktorý ležal dosavád v bezvedomí, preberie sa k pamäti, jazyk sa stane opäť pohyblivým, oko sa vyjasní a koža zase nadobudne pôvodnej vláčnosti. Na to vyrazí mu na tele pot a žily prídu k činnosti. Je to návrat k životu, ktorý sa tu deje.

Jako to vysvetlí? Zcela proste tým, že vstrieknutý roztok, ktorý chytré nápojí všetky cievy v človeku, vnikne do všetkých vlákien tela, načo sa opäť čiastočne vylúči a vezme sebou všetky škodlivé látky, ktoré sa boli v tele ľudskom nahromadily.

Dr Lejars a dr Tuffier, jako aj dr Dunef, všetko to poprední lekári podali zprávy po odborných novinách o podivuhodných prípadoch sbojnenia tetanu (strnutia), pobrušných zánetov a ťažkej žltej žily. Skoro vždy boli v stave svojich nemocných úplne vyliečení. Len v niekoľkých prípadoch návzdor všetkej pomoci nastala smrť.

Od nedávna pracuje sa s novou touto metódou vo väčšine nemocníc (špitáľov) a tak teda o nedlho bude možno získať význam a prospech tohoto spôsobu liečenia pre človečenstvo.

CHYRNÍK.

Odcestovanie dvoru. Kráľ a kráľovná dnes, vo štvrtok popoludní o 1. hod. odcestovali z hlavného mesta. Ich veličenstva odcestovali s celým dvorom do Viedne. Z tejto príležitosti ulice, ktorými sa ich veličenstvá viedli na nádražie, boli okrášlené.

Položenie zavrneného kameňa do budovy novej priemyselno-umeleckej paloty. V nedeľu, dňa 25. októbra v prítomnosti Jeho veličenstva kráľa a vysokých krajinských hodnostárov uložený bol zavrnený kameň do stavby novej priemyselno-umeleckej paloty v Budapešti. Pri

vehode uvítal kráľa minister Wlassics a kráľ vo svojej odpovedi riekol, že s radosti prišiel na túto slávnosť a že nepochybuje o tom, že tí, ktorí sú povolani tu účinkovať, s úplnou oddanosťou budú pracovať na dosahení cieľa a na zdokonalovaní umeleckého priemyslu. Potom štátny sekretár M. Zsilinszky prečítal zakladajúcu listinu, ktorú kráľ podpísal zlatým perom. Listina bola potom vložená do vyhlbeného miesta a naň vložený kameň. Kráľ vylial striebornou keľňou malty a kladivom trikrát udrel na kameň. Prítomní hodnostári radom udreli na kameň. Kráľ potom prehliadol muzeum a zariadenie škôl.

Nový vífáz zlatého rúna. Jeho veličenstvo vymenoval za vífáza rádu zlatého rúna Orleánske knieža Ludvika Filipa Roberta, mladožencha arcikňažny Marie Doroty.

Arcikňaža Otto Počiatkom tohoto mesiaca príjde do Betléru, na gemerské panstvo grófa Gézu Andrassyho, kde usporiadajú poľovačky na medvede.

O arcikňažatu Fridrichovi opätovne sdeľujú, že opustí Prešporok a stále bude bývať vo Viedni a jestli by sa skutočne arcikňaža Rajner zriekol veličenstva nad Landwehrom, on by vstúpil na jeho miesto.

Vyznačený učiteľ. Jeho veličenstvo kráľ Antonovi Mariányimu, rim. kat. učiteľovi vo Veľkej Revúci za uznanie jeho zásluh na poli ľudovej výučby daroval strieborný zásluhný kríž s korunou.

Kaplna sv. Štefana. Jednou najutešenejšou čiastkou budínskeho chrámu Matejovho bude kaplna sv. Štefana. Značné trovy, ktoré vyžadujú oltár, skrinka a maľby okien tejto kaplny prevzali na seba: knieža-primas Vaszary, kaločský arcibiskup Császka a vesprímsky biskup br. Hornig. Svojím časom uložia v tejto kaplnke sv. pravicu, ktorá je teraz uložená v Žigmundovej kaplnke kráľovskej paloty.

Svatba talianskeho následníka trónu. Černohorská kňažna Elena v sprievode svojho otca černohorského panovníka Nikitu, svojho brata Mirku a dvoch svojich sestár 21. t. m. došla do Bari, kde v bazilike sv. Mikuláša prestúpila na katolícku vieru. Po odbavení cirkevných obradov večer odcestovali vysokí hostia do Rímu. V Ríme, kam mladý pár došiel predpoludním 22. t. m., ulice boli okrášlené zástavami a medzi ľudom panovalo veľké nadšenie. Keď vlak došiel na nádražie následník trónu Viktor Emanuel zaviedol svoju mladuchu ku svojim rodičom, ktorí ju objali a pobozkali; čerhorský panovník bozkal talianskej kráľovnej ruku. Do Kvirinálu zaviezli sa v kočoch. Obecenstvo búrlive vívalo hostí. Pred kaštieľom pretrhlo obecenstvo vojenský kordon, mnohí sa predrali ku koču a bozkávali ruky kňažne Elene. Svatba sa odbavila v sobotu dňa 24. t. m. asice najprv civilný sobáš bol odbavený v kráľovskej palote, kde mladý pár sobsobášil predseda senátu a potom sa šlo do chrámu, kde mladý pár cirkevne sosal prior dvorný. Ľud všade po uliciach oduševnene pozdravoval mladý pár.

Voľba hlav. slúžneho. Zvolením Matiaša Skrovinu za zvolenského mešťanostu uprázdnilo sa miesto hlavného slúžneho, na ktoré zvolený bol jednoblasne dosavadný slúžny Alexander Ujhelyi.

Kraľ chudobnému človeku. Jána Tápaiho, segedínskeho papučiaru obdarila manželka razom tromi zdravými deťmi. Chudobný papučiar prosil pomoc od kráľa a kabinetná kancelária cestou segedínskeho mešťanostu zaslala Tápaiu 30 zlatých.

Gróf Zichy židovskej synagoge. Židia v Bács-Topolji rozhodli, že svoju najstaršiu synagogu v stolici reštaurujú. Židia však, nemajúc peňazí ku stavbe, vyslali

velikú deputáciu ku patrónovi obce grófovi Jánovi Nepomukovi Zichymu, ktorého predseda židovskej cirkve v peknej reči poprosil, aby im prispel pomocou v tomto podujatí. Gróf Zichy mile prijal deputáciu a sľúbil, že ku stavbe materiálne prispeje. Sľub grófa vzbudil radosť v celej obci.

Prekrstil sa. Zo židovskej na reformátsku vieru prestúpil tieto dni Michal Steinfeld, bohatý veľkostatkár debrecínsky. Steinfeld je švagrom grófa Ernesta Zichyho.

Pozor na falošné peniaze. Z viac strán oznamujú, že v poslednom čase mnoho falšovaných piatok a desiatok prišlo do obehu. Falšované bankovky sú tak šikovne napodobnené, že i odborníci len s ťažkosťou ich vedia rozoznať.

Poručík vrahom. Officier Brüsevitz pred nedávnom v jednom hostinci Karlsruhe preklal šabľou inžiniera Liebmana preto, že sa tento náhodou búšil do neho a neprosil ho za odpustenie. Vražda vzbudila veľké rozhorčenie, pod tlakom ktorého vojenský súd rýchle zaviedol vyšetrovanie, degradoval poručíka a odsúdil ho na štyri roky do pevnostného väzenia.

Nenadála smrť. Ladislav Belecsák, poslucháč lekárskej fakulty v Budapešti, syn Ladislava Belecsáka, kráľ. notára v Leviciach v sobotu sa kúpil v Rudasových kúpeľoch a v parnej komore mu prišlo tak zle, že po krátkom čase zomrel. Zomrel na porážku.

Cisár Vilhelm hollandskej kráľovnej. Hollandská mladá kráľovná tieto dni po prvý krát bola na sv. zpevedí. Z tejto príležitosti nemecký cisár Vilhelm poslal mladej kráľovnej zlatý kríž so sedem diamantami.

Smrť. Rudolf Pantocsek, bývalý ablegát trnavského okresu zomrel v blázinci na Leopoldovom poli, pri Budapešti kam ho boli nedávno jako zúriaceho šíalenca odviezli.

Učiteľ pod vyšetrovaním pre búrenie. Administratívny výbor zvolenskej stolice na základe zprávy kráľ. škôldozorca zaviedol disciplinárne vyšetrovanie proti J. Bednarikovi ml., rim. kat. učiteľovi prv v Hornej Lehote, teraz v Ožovej preto, lebo tento učiteľ z poverenia lopejského kňaza Jozefa Martinčeka nielen že bol verným rozširovateľom istých poburujúcich spisov, ale že tak on jako i jeho manželka v noci na tajných schôdzkach poburovali robotníkov ťárnych železodielni.

Socha generála Klapku v Komárne. Počiatkom budúceho mesiaca odhalia sochu povestného obrancu komárňanskej pevnosti r. 1848 generála Klapku v Komárne na námestí pred mestským domom.

Omyl o 12.000 zlatých. Vo viedeňskej poštovej sporiteľni úradník jednej firmy preukázal poukázky na 12.000 zlatých; poštový úradník prevzal poukázky a dajúc číslo riekol úradníkov firmy, aby pre peniaze prišiel pozdejšie. O nedlho potom úradník firmy prišiel pre peniaze ale poštový úradník zadivený riekol, že 12.000 zlatých vyplatil už inému, ktorý to isté číslo na papier preukázal. Zamestnanec firmy však ukázal číslo, ktoré bol dostal od úradníka a toto sa úplne podobalo tomu, ktoré bol oddal neznámy človek. Číslo bolo falšované. Policia však myslí, že úradník firmy bol v porozumení s podvodníkom a v tomto smere zaviedla vyšetrovanie.

Záhadna smrť. Záhadný prípad smrti udal sa v strážnikovej búde dreveného skladu v Bezeredyho ulici číslo 10 v Budapešti. V búde jako strážnik býval Pavol Brižák rodom z Oravy so svojou manželkou Ilonou Bedlíčka tiež z Oravy a polročnou dcérou. Keď rano prišli zamestnanci do skladu, nenajdúc strážnika vnišli do búdy, kde našli Brižáka úplne spitého ležať so svojou

dcérou na posteli a jeho manželku na podlahe mŕtvú tvárou k zemi obrátenou. Privolaný vyšetrojúci sudca nič nemohol zvedieť od Brižáka, lebo tento bol úplne spitý, neschopný vyrieť slova. Policia v záujme vyšetrovania dala Brižáka do predbežnej vyšetrovacej väzby, lebo lekári pri sekciovaní zistili, že žena zomrela následkom vnútorného vykrvácania, ktoré nastalo následkom puknutia pečene.

Následok opilosti. Jeden obuvník menom Samek v českej obci Nachod v opilom stave prišiel domov a horiacu petroleumovú lampu chcel zavesiť nad posteľou, v ktorej spalo jeho štvoro detí. Lampu v povedomí, že vysí už na klinici, pustil. Lampa padla na posteľ, rozbila sa a v nasledujúcom okamihu stála posteľ v plameňoch. Deti utrpely veľmi nebezpečné popáleniny.

Zlodeji v náličniciach. Do srbského kláštora v báčskej obci Ravanica vniklo jednu z pominulých nocí šest zlodejov, ktorí správcu kláštora sviazali a trápili, pokým neudal kde sú poklady kláštora. A keď trýznením a hrozbou prestrašený reholník vyznal, kde sú klášterské peniaze, zlodeji sobrali poklady a zmizli. Žandári ich teraz hľadajú.

Klamstvom obviňovaný kňaz. Mikuláš Kovačević záhrebský kňaz ešte lanského roku po spáchaní viac podvodov ušiel zo Záhrebu. Kovačevića teraz chytili v Cilli a pozdvihli proti nemu žalobu pre klamstvo.

Ružový olej je — jako známo — jedným z najdrahších výrobkov priemyslových, ktorý k tomu čím ďalej tým viac stúpa v cene. Roku 1891 stál 1 klgr. ešte 36 zl. a teraz musí sa zaň zaplatiť 400 zlatých. Možno, že ružový olej zlaenie o 20—40 zl. na kilogramme, lebo tohoto leta bola hojná úroda ruží na Balkáne.

Jaká bude zima? Povestný prorok počasia Falb hovorí, že v novembri budú časté dážde a že zima nebude veľmi tuhá. V decembri a vo februári — dľa Falba — má byť ľavné, daždivé počasia.

Kofko príjmov a výdavkov má Budapešť. Rozpočet hlavného mesta Budapešte na rok 1897. vykazuje 22.724.491 zl. výdavkov a 22.209.360 zl. príjmov. Z tohto vysvitá, že hlavné mesto bude mať budúceho roku 515.139 zlatých deficitu.

Najstarší človek vo Viedni. Najstarším obyvateľom Viedne, je istý M. C. Kohn, ktorý počiatkom budúceho roku doplní stodesiaty rok svojho života. Starec bol v svojom živote len dva krát chorý. Modlitby číta este vždy bez okuliarov. Pamät má ešte dobrú a mnoho vie rozprávať o francúzskych vojnách.

Technicko-policajné pochodenie čia ry levicko-breznickej od budlo sa 25. októbra a ministerský kommissár dal na základe obdržaného splnomocnenia hned na mieste povolenie ku otvoreniu premávky.

Mladá nevesta. Na obecnom dome v Bergeraci je vyvesená vyhláška, že 86-ročná hostinská, slečna Ducretova a 26-ročný roľník Pléza mieňa vstúpiť do manželského stavu.

Kráľovský princ kňazom. Knieža Maximilian, člen kráľovskej rodiny saskej, ktorý — jako známo — pred nedávnom vysvätený bol za katolíckeho kňaza, nastúpil tieto dni svoju povinnosť asice dľa svojej žiadosti v najspustlejšej štvrti mesta Londýna, kde je najviac peľeší a mnoho zkazených ľudí. Týchto chce kňaz z kráľovskej krve jako opravdový duševný pastier obrátiť na cestu poetivosti a statočnosti a prispieť im svojou pomocou a duševnou útechou. Je to zaiste sľachetná obetavosť, ktorá zasluži všetkého uznania.

